

НАЗИВ ФАКУЛТЕТА Академија уметности

ИЗВЕШТАЈ О ОЦЕНИ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ

-обавезна садржина- свака рубрика мора бити попуњена

(сви подаци уписују се у одговарајућу рубрику, а назив и место рубрике не могу се мењати или изоставити)

I ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ
<p>1. Датум и орган који је именовao комисију 27. 12. 2012. године, Наставно уметничко научно веће Академије уметности у Новом Саду</p> <p>2. Састав комисије са знаком имена и презимена сваког члана, звања, назива уже научне области за коју је изабран у звање, датума избора у звање и назив факултета, установе у којој је члан комисије запослен:</p> <p>др Нице Фрациле, редовни професор, Етномузикологија, 06. 06. 2006. године, Академија уметности, Нови Сад, председник Комисије</p> <p>др Димитрије О. Големовић, редовни професор, Етномузикологија, 05. 09. 2002. године, Факултет музичке уметности, Београд, ментор</p> <p>др Тамара Карача-Бељак, доцент, Етномузикологија, 04. 02. 2009. године, Музичка академија, Сарајево, члан</p>
II ПОДАЦИ О КАНДИДАТУ
<p>1. Име, име једног родитеља, презиме: Милорад, Илија, Кењаловић</p> <p>2. Датум рођења, општина, држава: 25.02 1048. Сомбор, Република Србија</p> <p>3. Назив факултета, назив студијског програма дипломских академских студија – мастер и стечени стручни назив Музичка академија Сарајево, Музичка теорија и педагогија, професор музике,</p> <p>4. Година уписа на докторске студије и назив студијског програма докторских студија 2012. године, Етномузикологија</p> <p>5. Назив факултета, назив магистарске тезе, научна област и датум одбране: Факултет музичке уметности Београд, <i>Владо С. Милошевић-етномузиколог</i>, Етномузикологија, 09.07.2003.</p>
<p>6. Научна област из које је стечено академско звање магистра наука: Етномузикологија</p>
III НАСЛОВ ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
<i>Традиционално народно пјевање сјеверозападне Босне са посебним акцентом на "Ојкачи"</i>

IV ПРЕГЛЕД ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Навести кратак садржај са назнаком броја страна, поглавља, слика, шема, графика и сл.

Докторска дисертација *Традиционално народно пјевање сјеверозападне Босне са посебним акцентом на "Ојкачи"* кандидата мр Милорада Кењаловића обухвата укупно 345 страница (фонт Times New Roman, величина 12pt, проред 1,5). Текст садржи три поглавља под називом: „Старије сеоско двогласно пјевање“, „Новије сеоско двогласно пјевање“ и „Сеоско једногласно пјевање“. Потом следи списак изабране литературе који обухвата 61 библиографску јединицу (стр. 89–93), затим 194 нотна записа – транскрипције са текстовима песама (стр. 95–298) и тумач знакова коришћених у музичкој транскрипцији (стр. 299 и 300). Прилози обухватају: Рјечник мање познатих ријечи (стр. 303 и 304), Преглед пјесама по првом стиху (стр. 305–310), Територија и извођачи према мјестима снимања (стр. 311–318), Фотографије извођача и казивача - избор (стр. 319–322), Фотографије терена (локалитета) на којима су вршена истраживања (333–336), Позивница за манифестацију "Козарске покладе" (стр. 337), Транспарент ојкаче групе "Срце Кнежпоља" (стр. 338) и Звучни примјери на компакт дисковима (стр. 339–344). На пратећим компакт-дискovima налази се 52 одабрана звучна примера.

Студија докторске дисертације садржи: Увод са географским картама (стр. 5–13), Традиционално народно пјевање (стр. 15), Старије сеоско двогласно пјевање (стр. 16 – 61), Новије сеоско двогласно пјевање (стр. 62 – 80), Сеоско једногласно пјевање (стр. 80–84) и Закључак (стр. 85–88) и 134 фуснота.

Уводно поглавље је својеврстан пролог у којем се указује на историјске околности под којим се истраживано подручје формирало као историјско – географска област, на многе административне, односно територијалне промјене, на изолованост, али и на честа ратна пустошења која су имала знатан утицај на социјалну и етничку структуру становништва које је у складу са својим динарским пореклом до данас задржало свој идентитет, како на плану материјалне, тако и на плану духовне културе. У овом делу текста дисертације указује се на још увек веома богато и у пракси овог становништва врло живо традиционално народно музичко наслеђе, које итекако завређује пажњу, пре свега, са становишта анализе, класификације и типологизације, истичући притом и методе које ће бити коришћене током истраживања.

Након Увода, следи текст у којем, под насловом Традиционално народно пјевање, кандидат пише чиме ће се бавити у централном делу рада, те наглашава да ће посебну пажњу посветити народној терминологији, карактеристикама напева, тонским и сазвучним особеностима, мелопоетском анализом, стиливима извођења, облицима вишегласја, и све то у односу на два вида двогласног певања - старијег и новијег слоја. Како би употпунио слику традиционалног народног певања северозападне Босне, кандидат најављује у овом делу текста дисертације и поглавље у којем ће бити речи и о облицима једногласног певања.

У централном делу рада истичу се бројни проблеми традиционалног народног певања сјеверозападне Босне, указујући притом како на оне досад непознате, тако и на оне одраније знане констатоване од стране више истраживача, нарочито академика Владе Милошевића, који је већи део свог научног ангажмана усмерио управо на певање у Босанској Крајини. Као посебно занимљив, овде се

истиче проблем везан за појаву песме општепознате под именом "ојкача", чије постојање проф. Милошевић није ни поменуо у бројним студијама, а ни у једној од својих књига. Након теренских истраживања, као и консултовања одговарајуће литературе, кандидат, као једини могући закључак у вези са овим проблемом истиче да се ради о термину новијег порекла, који етимолошки подсећа на ојкање, традиционално певање овог, али и других крајева насељених Динарцима, а који с њим нема неку другу дубљу везу, те да би га требало схватити како то чини и народ на овим просторима – као "савремени" назив за традиционалну народну песму уопште.

У раду се значајна пажња посвећује напеву као музичкој основи песме и његовој конструктивној, односно композиционој природи. Од битних особина певања старијег слоја, поткрепљујући тврдње примерима, мр Милорад Кењаловић истиче силабичност на почетку напева, а за новије певање, мелизматичност, нарочито како каже, на крајевима напева тумачећи ту појаву као својеврсно ослобађање мелодије од пратећег гласа од којег заправо има својеврсну подршку да се музички изрази.

Говорећи о особинама текста код оба слоја двогласног певања, и старијег и новијег, истиче се доминантност асиметричног десетерца, али и присуство осталих стихова као нпр. симетричног осмерца. Занимљива је и појава сва три вида рефрена код оба слоја; претпевног, упевног и припевног, али и комбинованог, састављеног од два или три поменута вида, те изненађујућа чињеница да су старији облици певања богатији рефреном него што су то новији, што се односи и на појаву рефрена већег обима, или пак рефренског претпева, најчешће оног који има текст "Ој дјевојко, драга душо моја".

У наставку централног дела студије констатује се монотематски принцип код песама старијег, а битематски, код песама новијег слоја. Осврћући се на метроритмичке особине песама, кандидат примећује сличне карактеристике код оба вокална слоја, наводећи, и код једног и код другог, присуство сва три система; првог "слободног" – метрички неодређеног, другог, такође слободног, у којем у неким деловима долази до дефинисања одређеног метра и трећег којег карактерише "јасна" тактовна "организација".

Темпу, као битној карактеристици извођења оба слоја у студији се такође посвећује значајна пажња и истиче да се, када је реч о промени темпа, овај готово увек нагло мења, и то најчешће на граници између делова мелострофе, затим приликом измене "аранжмана" (solo-tutti), те онда када се појави рефрен већег обима. Поредјећи оба вокална слоја, и старији и новији, кандидат констатује, и то, да су код новијег сеоског двогласног певања промене темпа чешће, што тумачи последицом њиховог новијег порекла.

Анализом прикупљене и транскрибоване музичко-фолклорне грађе установљене су три основне врсте тонских низова који су заједнички, и за старије и за новије сеоско двогласно певање. Тако се наводи први тонски низ са великом секундом изнад финалиса, са основним својим обликом: **G-A**, други тонски низ са малом секундом и својим основним обликом **G-As** и трећи тонски низ који је типичан по појави хроматике: **G-As-A**. У вези са тонским низовима мр Милорад Кењаловић констатује још и то да се поменути тоновима у пракси додају још и

неки други, који утичу на обим тонског низа, али не и на његову "врсту".

Сазвучне карактеристике старијег и новијег двогласног певања су различите. Старије певање карактерише секундни сазвук, који се јавља у два вида: једном "стабилном" и другом "нестабилном", што произлази из тонова који га чине (финалис и хипофиналис као стабилни, док су сви остали нестабилни). Новије певање претежно карактерише терцни сазвук, појава украсних тонова и сазвук чисте квинте у каденци. За старије двогласно певање типични су хетерофонија и хетерофонија-бордун, а за новије двогласно певање - хомофонија. С обзиром на то да певачи певају оба репертоара, занимљива је појава својеврсне музичке контаминације, углавном изражене кроз утицај певања старијег на певање новијег слоја, што се испољава кроз често присуство секундног сазвука. Када је новије певање у питању, тј. певање на бас, занимљива је на тренутке и појава трогласа која је, закључује кандидат, или последица контаминације новијег са старијим двогласним певањем, или евентуални утицај дур-мол система и обликовања могуће доминантне хармоније у каденци.

Иако се у музичкој пракси сјеверозападне Босне (Босанске Крајине) једногласно певање не сматра певањем у правом смислу те речи, мр Милорад Кењаловић му посвећује дужну пажњу, наводећи неколико његових облика, па тако говори о појави успаванки, тужбалица, сватовског солистичког певања, путничких потресалица, као и једног врло занимљивог примера солистичког певања - јуначке песме.

V ВРЕДНОВАЊЕ ПОЈЕДИНИХ ДЕЛОВА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:

Докторска дисертација мр Милорада Кењаловића заснована је највећим делом на личним теренским истраживањима које је аутор обавио у петнаест насеља сјеверозападне Босне (Босанске Крајине). Уз то, коришћена је и веома драгоцену и вредну музичко-фолклорна грађа академика Владе Милошевића, која потиче из седам насеља. За потребе рада кандидат је веома минуциозно транскрибовао 194 песме, како двогласне, старијег и новијег слоја, тако и оне једногласне, што је омогућило да се на веродостојним нотним записима истражује, анализира и научно осветле најзначајније морфолошке особености ојкаче.

VI СПИСАК НАУЧНИХ И СТРУЧНИХ РАДОВА КОЈИ СУ ОБЈАВЉЕНИ ИЛИ ПРИХВАЋЕНИ ЗА ОБЈАВЉИВАЊЕ НА ОСНОВУ РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА У ОКВИРУ РАДА НА ДОКТОРСКОЈ ДИСЕРТАЦИЈИ

Таксативно навести називе радова, где и када су објављени. Прво навести најмање један рад објављен или прихваћен за објављивање у часопису са ISI листе односно са листе министарства надлежног за науку када су у питању друштвено-хуманистичке науке или радове који могу заменити овај услов до 01. јануара 2012. године. У случају радова прихваћених за објављивање, таксативно навести називе радова, где и када ће бити објављени и приложити потврду о томе.

Кењаловић, Милорад, Барош, Илија, Шушчевић, Душан, Срдић, Ненад, Срећих, Љубица, Тазић, Дејан, *Елементи карактерологије у изворној пјесми динарског подручја*, Glasnik Antropološkog društva Srbije / Journal of the Anthropological Society of Serbia

Niš, vol.47, str.323-329, 2012, UDK 572(о5) ISSN 1820-7936

Keњaloviћ, Milorad, *Владо Милошевић и мелопоетска анализа*, Мокрањац, часопис за културу бр.6, Неготин 2004, (стр.26-33)

Keњaloviћ, Milorad, "Транскрипција у етномузикологији: 'за и против' " (на примјеру мелографске праксе Владе С. Милошевића), IV међународни симпозиј *Muzika u društvu*, Sarajevo 2004., (197-202)

Keњaloviћ, Milorad, Радио презентација народне музике као један од видова њеног савременог живота", *Међународни научни скуп "Човек и музика" Vedes*, Београд 2001, (стр. 507-511)

VII ЗАКЉУЧЦИ ОДНОСНО РЕЗУЛТАТИ ИСТРАЖИВАЊА

Докторска дисертација *Традиционално народно пјевање сјеверозападне Босне са посебним акцентом на "Ојкачи"* мр Милорада Кењаловића вредан је и драгоцен допринос етномузиколошкој науци. Резултати истраживања до којих је кандидат дошао представљају добар темељ да се етномузиколошка проучавања продубљују и проширују и у другим фолклорним подручјима бивше Југославије, где је овај фолклорни жанр још увек део фолклорне баштине.

VIII ОЦЕНА НАЧИНА ПРИКАЗА И ТУМАЧЕЊА РЕЗУЛТАТА ИСТРАЖИВАЊА

Експлицитно навести позитивну или негативну оцену начина приказа и тумачења резултата истраживања.

У студији се врло експлицитно дефинише „ојкача“ као традиционална и репрезентативна песма Босанске Крајине, итичући притом да је у питању назив који по свом облику подсећа на традиционални („ојкање“), али да је он у основи нов, сродан оном „изворно певање (песама)“ које постоји у Србији. То поткрепљује чињеницом да етномузиколог Владо Милошевић ојкачу не помиње ни један једини пут, као и казивањима певача који се сећају времена кад овај термин није постојао у њиховој пракси. У раду се посебна пажња посвећује најзначајнијим особеностима традиционалног певања северозападне Босне, уношењем својеврсног реда у оно што се до сада знало о овом певању, највише из текстова академика Владе Милошевића, али и из истраживања неколицине научника који су се овим певањем бавили у новије време. Уз то, ова студија износи низ нових података и научних резултата до којих је кандидат дошао на основу личних теренских истраживања.

IX КОНАЧНА ОЦЕНА ДОКТОРСКЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ:
Експлицитно навести да ли дисертација јесте или није написана у складу са наведеним образложењем, као и да ли она садржи или не садржи све битне елементе. Дати јасне, прецизне и концизне одговоре на 3. и 4. питање:
1. Да ли је дисертација написана у складу са образложењем наведеним у пријави теме
2. Да ли дисертација садржи све битне елементе
3. По чему је дисертација оригиналан допринос науци
4. Недостаци дисертације и њихов утицај на резултат истраживања Дисертација мр Милорада Кењаловића написана је у складу са постављеним циљевима, научном методологијом теренског и кабинетског рада и она садржи битне елементе и закључке о осветљавању традиционалног народног певања Сјеверозападне Босне са посебним акцентом на «ојкачи». Начин писања је јасан и прецизан, а резултати истраживања представљају вредан допринос постављеним циљевима и задацима рада. Отуда Комисија сматра да докторска дисертација мр Милорада Кењаловића представља оригиналан допринос етномузиколошкој науци.
X ПРЕДЛОГ:
На основу укупне оцене дисертације, комисија предлаже:
<ul style="list-style-type: none"> - да се докторска дисертација прихвати, а кандидату одобри одбрана - да се докторска дисертација враћа кандидату на дораду (да се допуни односно измени) или - да се докторска дисертација одбија

Комисија једногласно предлаже да се докторска дисертација мр Милорада Кењаловића прихвати, а кандидату одобри одбрана.

НАВЕСТИ ИМЕ И ЗВАЊЕ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ
ПОТПИСИ ЧЛАНОВА КОМИСИЈЕ

_____
др Нице Фрациле, ред. проф. Етномузикологија, Академија уметности Нови Сад, председник Комисије

_____
др Димитрије О. Големовић, редовни професор, Етномузикологија, Факултет музичке уметности Београд, ментор

_____
др Тамара Карача-Бељак, доцент, Етномузикологија, Музичка академија, Сарајево, члан

НАПОМЕНА: Члан комисије који не жели да потпише извештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије, дужан је да унесе у извештај образложење односно разлоге због којих не жели да потпише извештај.